

Léčivé rostliny

LÉČIVÁ ROSTLINA.....	4
OBSAHOVÉ LÁTKY LÉČIVÝCH ROSTLIN	4
Alkaloidy	4
Glykosidy	4
Flavonoidy	4
Hormony	5
Enzymy.....	5
Silice neboli éterické oleje.....	5
Třísloviny	6
Hořčiny.....	6
Fytoncidy	6
Vitamíny	6
Sacharidy	6
Oleje a tuky.....	6
SBÍRANÉ ČÁSTI	6
Nať.....	6
List	7
Květ.....	7
Plod.....	7
Semeno.....	7
Kůra	7
Dřevo	7
Kořen	7
Oddenek	7
Cibule.....	7
Hlíza	8
Plodnice	8
Pupen.....	8
SBĚR, SUŠENÍ A SKLADOVÁNÍ.....	8

Sběr.....	8
Sušení	8
Zamrazení	8
Skladování.....	8
SEZNAM LÉČIVÝCH ROSTLIN.....	9

Léčivá rostlina

Léčivá rostlina (*léčivka* či *léčivá bylina*) je taková rostlina, která obsahuje účinné látky příznivě ovlivňující nepříznivý stav organismu. Léčba pomocí rostlin se nazývá fytotherapie. K léčení jsou užívány tzv. drogy – určité části rostliny. Databázi v lékárnictví takto využívaných drog popisují lékopisy, které stanovují parametry oficiální drogy. Lékopisy neobsahují všechny léčivé rostliny. Z přibližně 3 700 taxonů vyšších rostlin rostoucích na území České republiky se v průběhu staletí k léčebným účelům užívalo asi 800 druhů a nyní se jich takto používá asi 200. Celosvětově je z 250 000 známých druhů vyšších rostlin k léčení používáno více než 10 000 druhů.

Obsahové látky léčivých rostlin

Alkaloidy

Alkaloidy jsou dusíkaté látky zásadité povahy; jsou to metabolity aminokyselin, v molekule mají vždy jeden nebo více atomů dusíku. V rostlinách většinou nejsou volné, vyskytují se téměř výhradně jako soli organických kyselin. Často mají silné fyziologické účinky a většinou jsou jedovaté. V rostlině zpravidla nebývá pouze jediný alkaloid, častěji se vyskytují ve skupině strukturálně příbuzné. Z důvodu významného farmakologického účinku jsou alkaloidy poměrně detailně prozkoumány. Vyskytují se u řádu liliotvarých, ocún, kýchavice, u čeledi makovitých, mák – alkaloidy morfin, papaverin, kodein, tebain a cca 20 dalších alkaloidů; vlašovičnick – alkaloid chelidonin a nejméně 15 dalších; pryskyřníkovitých, oměj – silně jedovatý alkaloid aconitin; lilkovitých, lilek, rulík – alkaloid atropin, scopolamin; blín, paprika; hvězdnicovitých bělotrn – nejedovatý alkaloid echinopsin; Největší obsah alkaloidů mají rostliny těsně před rozkvetem nebo v začátku květu. Na alkaloidy nejbohatšími částmi jsou semena, listy, kůra a kořeny; květy naproti tomu mají obsah výrazně menší. Bylo prokázáno, že obsah alkaloidů v rostlině kolísá v průběhu dne; jsou známy i pohyby alkaloidů mezi jednotlivými částmi rostliny. Tím byla prokázána aktivní úloha alkaloidů v metabolismu rostliny. Vlastní funkce alkaloidů není zatím ještě zcela plně objasněna. Alkaloidy obsahuje i sklerocium paličkovice nachové – ergolinové alkaloidy aj.

První alkaloid úspěšně izoloval Friedrich W. A. Sertürner v r. 1803 v Německu; jednalo se o morfin jakožto nejdůležitější alkaloid z máku. Poté následovaly další alkaloidy: strychnin (r. 1818); chinin (r. 1820); koniin (r. 1827); nikotin (r. 1828); atropin, kolchicin (r. 1833) atd.

Glykosidy

Glykosidy jsou esterové deriváty sacharidů působící především svou nesacharidovou složkou. Obsah glykosidů v droze je závislý na době sklizně a vhodném způsobu sušení.

Srdeční glykosidy – ovlivňují srdeční činnost a rostliny, které je obsahují jsou prudce jedovaté (náprstník, konvalinka vonná, hlaváček jarní).

Fenolické glykosidy – používají se k desinfekci močových cest při zánětech (medvědice, brusinka).

Antrachinonové glykosidy – mají projímavé účinky (krušina olšová, reveň).

Thioglykosidy – ovlivňují trávení (křen, hořčice, lichořeřišnice).

Flavonoidy

Flavonoidy jsou fenolytické látky náležející mezi rostlinné sekundární metabolity; mají vlastnosti podobné vitamínům. Celkem k flavonoidům patří přes 60 látek. Mají výrazné pozitivní biologické účinky, a proto se také označují jako bioflavonoidy. Podle chemické struktury se dělí na

flavony, flavonoly, flavanony, antokyanidiny, katechiny atd. Z mnoha biologických účinků flavonoidů jsou nejvýznamnější zejména účinky antisklerotické, dále kladné působení na pružnost a pevnost cévních stěn, včetně zlepšování jejich prostupnosti. Nově se hovoří i o kancerostatickém^[1] působení některých flavonoidů. Mimoto je prokázán regenerační účinek na jaterní tkáň^[2], dále účinek uroseptický. Některé z nich působí i jako významná spasmolytika a všechny pak obecně jako geriatrika, především pro jejich protektivní a regenerační účinek na stárnoucí organismus. Mezi zdroje flavonoidů patří např. nať routy vonné, nať pohanky, květ černého bezu a všechny drogy z hlohu, jakož i mnoho dalších.

Některé flavonoidy působí silně antioxidačně^[1]. Mezi zdroje nejsilnějších antioxidantů patří borůvky, černý rybíz, ostružiny, maliny, malinoostružiny, černý bez, hloh, třezalka, lékořice, aronie, lípa, grapefruity, nerafinovaný olivový olej, pohanka, červené víno, kakao, rajčata, ale i cibule. Ta například má vysoký obsah antioxidantu quercetinu, který jak bylo prokázáno,^[2] brzdí růst rakovinných buněk, má protizánětlivé, antivirové a antibiotické účinky; dále snižuje vysokou hladinu cholesterolu, ředí krev a tím omezuje riziko embolií.

Hormony

Hormony jsou ve své podstatě chemickými regulátory funkcí jednotlivých tělesných orgánů a jejich vzájemného vyváženého působení; jsou to sloučeniny, které slouží v těle mnohobuněčných organismů (tj. rostlin i živočichů) jako v podstatě chemický posel informace od jedné buňky (nebo skupiny buněk) ke druhé. Z chemického hlediska je dělíme na deriváty aminokyselin, oligopeptidy, menší polypeptidy bílkovinného charakteru a steroidy. Hormony mají příznivý biologický účinek i při velmi nízkých koncentracích a jejich vyrovnaná hladina v krvi je základní podmínkou správné funkce celého organismu, jeho dobrého fyzického i psychického stavu. Látky podobné ženským pohlavním hormonům jsou obsaženy například v lékořici, ve chmelu, v květu jeřábu, ale obsahují je i brambory.^[1] Látky podobné mužským pohlavním hormonům obsahuje např. plod kaštanu. Látky podobné dalším steroidům jsou např. v lékořici, kořeni jehlice trnité (*Ononis spinosa*) atd.

Enzymy

Enzymy jsou důležité látky bílkovinného charakteru, které v organismu fungují jako katalyzátory při různých biologických procesech. Patří mezi ně například známý pepsin, který reguluje trávicí pochody a zlepšuje peristaltiku; trypsin, který rozkládá odumřelé tkáň a působí detoxikačně; nebo trombin, který ovlivňuje srážlivost krve. Některé rostlinné enzymy spolupracují při rozkladu bílkovin. Jsou to především protázy a proteinázy, které jsou obsaženy v tropickém ovoci jako ananas, papaya, fíky. Enzymy nazýváme podle mezinárodní nomenklatury a je pro ně vyhrazena koncovka *asa* (áza). Tak například glukosidázy působí jako katalyzátory při štěpení polysacharidů atd. Enzymy se v organismu zúčastňují většiny životních dějů a pochodů; **ve většině rostlin se nacházejí v poměrně velkém množství**. Pokud chceme, aby tělo enzymy z rostlin efektivně využilo, měli bychom přednostně používat byliny a zeleninu v surovém stavu, např. ve formě šťávy. Správným sušením se sice většina enzymů zachová, avšak vykazují již nižší účinnost. Naproti tomu varem léčivé drogy, např. při přípravě čaje se všechny enzymy zničí.

Silice neboli éterické oleje

Silice jsou vonné olejovité látky nerozpustné ve vodě. Siličné drogy mohou být použity jako léčiva:

- Na podporu trávení – fenykl, anýz, kmín kořený, hřebíček
- Močopudné – jalovec, celer, petržel
- Uklidňující – meduňka, kozlík lékařský, dobromysl
- Desinfekční – mateřídouška, šalvěj, heřmánek, myrta
- Proti parazitům – česnek, pelyněk, řimbaba

Mnohé siličné rostliny se uplatňují také jako koření (badyán, skořice, pepř černý, zázvor, aj.).

Třísloviny

Třísloviny jsou deriváty kyseliny gallové. Mají svíravou chuť a schopnost srážet bílkoviny, alkaloidy a těžké kovy. Proto se uplatňují při průjmech, otravách alkaloidy, drobných poraněních apod. Jsou účinnými látkami dubu, borůvky, ostružiníku, řepíku aj.

Hořčiny

Hořčiny (amara) jsou chemicky nejednotné látky hořké chuti, které dráždí chuťové buňky a povzbuzují činnost trávicího ústrojí a žláz s vnitřním vyměšováním. Najdeme je např. u hořce, pelyňku, zeměžluči či puškvorce.

Fytoncidy

Fytoncidy jsou látky, které vyšší rostliny vytvářejí jako ochranu proti cizím organismům. Mají antibiотický účinek. Najdeme je v česneku, cibuli, tymiánu, křenu, bezu aj.

Vitamíny

Vitamíny jsou látky nezbytné pro život, které si lidský organismus až na výjimky nedokáže sám vytvořit. Jejich nedostatek se projevuje avitaminózami.

Vitamin A (ve formě provitaminu A) – mrkev, rajče, brusinka.

Skupina vitaminů B – obilniny, ořechy, zelenina.

Vitamin C – obecně v ovoci a zelenině, nejvyšší obsah mají šípky, černý rybíz, brokolice, citrusy aj.

Vitamin E – sója, salát, podzemnice olejná.

Vitamin K – listová zelenina, rostlinné oleje.

Sacharidy

Sacharidy jsou produkty fotosyntézy v zelených částech rostlin. Jednoduché cukry jako glukóza a fruktóza slouží jako zdroje energie, složitější polysacharidy slouží jako stavební látky (celulóza) či látky zásobní (škroby).

Oleje a tuky

Oleje a tuky jsou sloučeniny glycerolu a mastných kyselin. Dělíme je na nevysychavé (olivový, mandlový), polovysychavé (řepkový, podzemnicový), vysychavé (lněný, kakaový), a speciální (ricinový, krotonový).

Sbírané části

Nat'

Nat' (*herba*) – nadzemní část rostliny, spojující kořen s listy. Nat' sbíráme např. u pelyňků, mateřídoušek či routy.

List

List (*folium*) – postranní orgán rostliny, ve kterém probíhá fotosyntéza. Listovou drogu poskytuje např.: ostružiník, medvědice, brusinka.

Květ

Květ (*flos*) – rozmnožovací orgán vyšších rostlin, který vznikl přeměnou listů a koncové části stonku. Příklady: hloh, lípa, třezalka.

Plod

Plod (*fructus*) – konečná část vývoje rozmnožovacích orgánů rostliny. Sbíráme např. u černého rybízu, bezu černého, moruše.

Semeno

Semeno (*semen*) – vznikají přeměnou vajíček v semeníku. Semenné drogy jsou mák setý, kmín, kaštan a jiné.

Kůra

Kůra (*cortex*) – může mít různou podobu, od tenké několikamilimetrové, až po rozbrázděnou mnohavrstevnou kůru, která se postupně odlupuje. Takto rozbrázděná kůra se nazývá bor-ka vrby, dubu, trnky, břízy apod.

Dřevo

Dřevo (*lignum*) – vnitřní část kmenů a větví stromů a keřů. Sbírá se jen výjimečně, drogy poskytují např. jalovec či santal.

Kořen

Kořen (*radix*) – podzemní část rostlin, který upevňuje rostlinu v zemi a přijímá živiny z půdy. Z kořenových drog lze uvést např. kostival, křen, proskurník lékařský.

Oddenek

Oddenek (*rhizoma*) – je vlastně podzemní část stonku, pomocí něhož rostlina překonává nepříznivé období. Oddenky používáme z kosatce, pýru, puškvorce, zázvoru a dalších.

Cibule

Cibule (*bulbus*) – zkrácený stonek se zdužnatělou šupinami nebo spodinami listů. Cibule poskytují česnek medvědí, česnek kuchyňský či cibule kuchyňská.

Hlíza

Hlíza (*tuber*) – rostlinný orgán různého původu v němž se ukládají živiny. Příkladem hlízových drog jsou slunečnice topinambur a brambory.

Plodnice

Plodnice (*carposoma*) – část hub, která slouží k tvorbě spor a následnému rozmnožování. Příklady sbíraných plodnic jsou rezavec šikmý, penízovka sametonohá a pečárka polní.

Pupen

Pupen (*gemma*) – nejmladší stadium stonku nebo květu rostlin. Pupeny sbíráme u buku lesního, jedle bělokoré, topolu a dalších rostlin. Léčením pomocí pupenů se zabývá gemmoterapie.

Sběr, sušení a skladování

Sběr

Sběr je prvním krokem k získání léčivé drogy a je při něm nutno dodržovat určité zásady. Především je nutné sbíranou rostlinu bezpečně znát. Sbírají se pouze zdravé, chorobami a hmyzem nenapadené rostliny. Je nutné dbát na to, aby se nesmíchalo více druhů dohromady. Nasbírané rostliny se ukládají volně, nemačkají se a suší co nejdříve po sběru. Je nutné si počínat ohleduplně, aby rostlina na místě sběru nebyla vyhubena. Proto se sbírá pouze tam, kde je hojná a část rostlin se vždy nechává nedotčena.

Obsah účinných látek není konstantní, obecně platí, že u nadzemních částí rostlin je maximální v období od počátku kvetení do tvorby plodů. Podzemní části rostliny mají naopak největší obsah účinných látek v době vegetačního klidu.

Sušení

Sušení se musí věnovat velká pozornost, neboť právě při této fázi zpracování léčivých rostlin se rozhoduje o tom, zda získaná droga bude kvalitní či nikoliv.

Optimální teplota se pohybuje od 30 °C do 45 °C, sušení je nutné provádět ve stínu v tenké vrstvě. Jestliže při sušení droga zhnědne či zčerná, jde o hrubé znehodnocení a musí se vyřadit.

Zamrazení

Bylinky je možné skladovat i zamrazené. Alespoň polovina účinných látek se takto zachová. Tento způsob ale není příliš rozšířený.

Skladování

Rostlinné drogy se skladují v suchu, tmě a chladu v hermeticky uzavřených skleněných nádobách či plechových krabicích. Skladování v plátěných pytlících není příliš vhodné, protože droga není chráněna před vzdušnou vlhkostí a ztrátě aromatických látek.

Účinnost dobře uskladněných drog je v průměru dva roky, přičemž platí, že "tvrdé" drogy jako jsou dřeva, kůry či kořeny mají delší životnost než drogy "měkké", což jsou zejména drogy květové, které vydrží sotva do příští sklizně.

https://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%A9%C4%8Div%C3%A1_rostlina

Seznam léčivých rostlin

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Aloe kapská	(aloe kapské)	Aloe ferox	usušená šťáva z listů, suchý extrakt z listů	Aloe capensis, Aloes ex- tractum siccum normantum	Vnitřně podpo- ruje trávení a peristaltiku trávicího ústro- jí, nevhodná pro těhotné, zevně při ně- kterých kožních chorobách a padání vlasů.
Andělíka lékař- ská	(andělský kořen, anjelička, litvor, děhyl)	Archangelica officinalis	kořen, silice, sušené kořeny	Radix angeli- cae, Etherole- um angelicae aethericum, Angelica archangelica	Slouží jako posilující a povzbuzující prostředek.
Anýz vonný		Pimpinella anisum	plody, silice, čerstvé plody	Fructus anisi, Eetheroleum anisi aethe- ricum, Anisum	Na podporu laktace kojících žen, rozpouš- tění hlenů v dýchacím ústrojí, proti nadýmání.
Areka obecná	(areka betelová, palma betelová)	Areca catechu	sušené plody (arekové oříš- ky)	Semen are- cae/Nuces arecae	Roborans (to- nikum), zdroj alkaloidu are- kolinu pro další zpracování.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Barvínek menší	(barvenka, brčál, brněj, zelenec, zimostřáž...)	Vinca minor	nať, čerstvá rostlina	Herba vincae minoris, Vinca minor	Zlepšuje prokrvení, tiší krvácení, užití při kožních chorobách.
Bazalka pravá	(německý pepř, voňavý hřebíček)	Ocimum basilicum	nať, listy	Herba basilici, Folium basilici	Proti nadýmání, v aromaterapii.
Benedikt lékařský	(čubet)	Centaurea benedicta	nať, čerstvá kvetoucí rostlina	Herba cardui benedicti, Cardus benedictus	Posiluje trávicí ústrojí, zevně antistafylokokové účinky.
Bez černý	(kozenka, bezinky, psí bez, smradlavý bez)	Sambucus nigra	květy, čerstvé listy a květy, kůra, čerstvé květy	Flores sambuci, Sambucus nigra, Sambucus e cortice, Sambucus e floribus	Při kurdějích (avitaminóze vitamínu C), má potopudné, projímavé, diuretické, analgetické účinky.
Blín černý	(blejn, ďáblové oko, furgácie, kapří květ, sviní bob arkadský, telian, žbánečky...)	Hyoscyamus niger	list, kvetoucí nať, semena	Folium hyoscyami	Slouží jako antiastmatikum, spasmolytikum.
Bolehav plamatý	(blakota, gyr, kozí petržel, mátožník, mrkvoun, myší kmín, sviňská veš, štěklec, všivák...)	Conium maculatum	nať, plod	Herba conii, Fructus conii	Je jedovatý, vhodné pouze k farmaceutickému zpracování.
Borovice lesní		Pinus silvestris	pupeny, pryskyřice	Turio pini, Oleum terebinthinae retificatum, Resina colophonum	Vhodný pro aromaterapii, do masť na bolesti pohybového ústrojí.
Brusnice borůvka	(borůvka černá, borůvčí, hafe-ra, myrtovka)	Vaccinium myrtillus	plody, listy, čerstvé plody, z čerstvých listů	Fructus myrtilli, Folia myrtilli, Vaccinium myrtillus, Myrtillus e folia	Podpůrná léčba při cukrovce, úprava stolice, stahující účinky, péče o kůži a ústní sliznici.
Čekanka obecná	(koření sv. Petra, cikorka, německá káva)	Cichorium intybus	kořen	radix cichorii, Cichorium intybus	Podpora žlučného, žaludku, podpora při léčbě cukrovky.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Dobromysl obecná		Origanum vul- gare	nať, čerstvá kvetoucí rostli- na	Herba origani, Origanum vul- gare	Proti křečím při poruchách menstruace a nadýmání, posiluje žalu- dek.
Dub letní	(křemelák)	Quercus robur	kůra, čerstvá kůra mladých větví, suché plody se slup- kou	Cortex quer- cus, Quercus e cortice, Quercus glan- dibus	Slouží k léčbě pokožky a sliznic.
Dub zimní	(drnák)	Quercus petra- ea	kůra, čerstvá kůra mladých větví, suché plody se slup- kou	Cortex quer- cus, Quercus e cortice, Quercus glan- dibus	Slouží k léčbě pokožky a sliznic.
Fazol obecný		Phaseolus vulgaris	fazolové lusky bez semen	Fructus phase- oli sine semine	Vhodné antidi- abetikum, diu- retikum, meta- bolikum.
Granátovník obecný	(marhaník graná- tový, amardana, balaustia, graná- tové jablko, pal- magrán, punské jablko, zrnaté jablko...)	Punica grana- tum	usušená kůra	Cortex granati seu punicae	Odčervující účinky.
Halucha vodní	(andělíka potoč- ní, kerblíce, koní fenykl, opyš, vodní feny- kl/kmín/kopr, všedobré seme- no)	Oenanthe aquatica	plody	Fructus phel- landrii	Antipyretikum, močopudné a potopudné účinky.
Heřmánek pravý	(kamilky, marun- ka, rumánek)	Matricaria recu- tita	květy, heřmán- ková silice, čerstvá kvetou- cí rostlina	Flores Cha- momillae, Ethe- roleum cha- momillae ae- thericum, Chamomilla	Protizánětlivé účinky vnitřně i zevně, mírní křeče.
Hlaváček jarní	(bukavec žen- skej, černé do- mácí koření, český elebor, miláček, rozmaj- zníček, slepičí prdrečka, slepý mák, zlatouš)	Adonis vernalis	nať	Herba adonidis	Vhodné kardio- tonikum, diure- tiku.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Hlavěnka dávi- vá	(ipeka, kořen ipekový, kořen ipekakuanhový)	Cephaelis ipe- cacuanha	kořen	Radix ipecacu- anthae	Ve větších dávkách slouží jako emetikum.
Hloh obecný	(hložek, hložinky)	Crataegus laevigata Crataegus monogyna	květy a plody	Flores et Fructus cratae- gi, Extract cra- taegi fluidum	Posiluje srdce.
Chmel otáčivý		Humulus lupu- lus	chmelové šiști- ce, chmelový prášek, čerstvé šištice	Stroboli lupuli, Lupulinum, Lupulus	Uklidňuje ne- spavost, předrážděnost.
Jablečník obecný	(bílá buřina, sa- maritánka)	Marrubium vulgare	nať, čerstvá rostlina	Herba marrubii, Marrubium vulgare	rozpouští hle- ny, podporuje činnost jater, chuť k jídlu a menstruaci.
Jalovec obecný	(boleráz, borov- če, borovička, brin, jalovčí, strom ohňový sandraka)	Juniperus communis	jalovčinky (gal- buly), silice, zahuštěná šťáva	Fructus junipe- ri, Ethroleum juniperi aethe- ricum, Succus juniperi inpissa- tus	Při rekonvales- cenci ledvin, podpůrný při nemocích ků- že, při revma- tismu a bolestech kloubů.
Jehlice trnitá	(babí hněv, muž- ská láska, vochli- ce)	Ononis spinosa	kořen, čerstvá kvetoucí rostli- na	Radix ononidis, Ononis spinosa	Silné diuretické účinky.
Jestřabina lékařská	(kozí routa, polní štědřenec)	Galega offic- nalis	nať, čerstvá rostlina	Herba galegae, Galega offic- nalis	Podpůrná léč- ba při cukrov- ce, podpora laktace.
Jmelí bílé	(melí, mejlí, gmejll, omelí, mýlí)	Viscum album	nať, čerstvé listy a plody	Herba visci albi, Viscum album	Koriguje krevní tlak.
Kakaovník pravý		Theobroma cacao	olej	Oleum cacao	Posiluje a vyživuje.
Kalina obecná	(bílý syřečky, bochánky, buchtičky, červe- né jahodky, ho- molky, knedlíčky, plané víno, ptačí chleba, sněhové koule, zobačka)	Viburnum opu- lus	kůra	Cortex viburni opuli	Proti krvácení z rodidel, v homeopatii proti potratu.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Kamejka lékař- ská	(biserosímě, čaj, kamínka, pšenič- ka, slze boží, vrabí semeno)	Lithospermum officinale	plody – lesklé bílé tvrdky	Fructus li- thospermi	Při dně, proti tvorbě močo- vých kamenů, při revmatic- kých bolestem.
Konopice ble- dožlutá	(konopička ble- dožlutá, konopice obilní, konopice huňatá)	Galeopsis se- getum	nať, čerstvá kvetoucí rostli- na	Herba gale- opsidis, Gale- opsidis	Při léčbě vlek- lých chorob dýchacích cest, podpora tvorby mléka a krve.
Kopřiva dvou- domá	(žahavka, žihav- ka, žihlava, velká kopřiva)	Urtica dioica	nať, čerstvá rostlina s kořeny a květy	Herba urticae, Urtica dioica	Pročišťuje krev, koriguje ne- správné slože- ní tělních tek- utin, zevně na artrózu.
Kostival lékař- ský	(černý kořen)	Symphytum officinale	kořen a nať, čerstvá kvetou- cí rostlina	Radix cum Herba symhyti, Symhytum	Hojí zanícené hnisající krvácivé rány, zhmož- dění zlome- niny.
Kozlík lékařský	(baldrián, čerti- kus, odolén, kočičí kořen)	Valeriana offi- cinalis	kořen kozlíku, sušený kořen	Radix valer- ianae, Valeria- na officinalis	Uklidňuje při nespavosti.
Levandule lékařská	(dulenka, špikr- nát, devandule)	Lavandula angustifolia	květy, silice, čerstvé květy	Flores lavandu- lae, Etherole- um lavandulae aethericum, Lavandula officinalis	Slouží k uklidnění.
Libeček lékař- ský	(libíček, ligurček)	Levisticum officinale	kořen	Radix levistici	Slouží jako diuretikum, afrodisiakum.
Mák vltčí	(mák divoký)	Papaver rhoeas	květy, sirup	Flores rhoea- dos, Sirupus rheados	Mírní kašel a chrapot.
Maliník obecný		Rubus idaeus	listy	Folia Rubi idaei	Má stahující účinky při prů- jmech a hojení ran.
Mařinka vonná	(svízel vonný, mařenka)	Galium odora- tum	nať, čerstvá rostlina	Herba asperu- lae, Asperula odorata	Diuretické a potopudné účinky.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Máta peprná	(balšám, febr- minc, větrové koření)	Mentha × pipe- rita	listy	Folia menhae piperitae, Rotu- lae Menthae piperitae, Ethe- roleum men- thae piperitae aethericum	Stimuluje tvor- bu žluči, tlumí nadýmání, silice má "chla- divý" uklidňující účinek.
Mateřídouška obecná	(douška mateří, mateřinka)	Thymus serpyll- lum	nať, čerstvá kveroucí rostli- na	Herba serpylli, Thymus serpyll- lum	Podporuje od- hlehování, prokrvení a žaludek.
Medvědice lékařská	(medvědice léči- vá, tolokněnka)	Arctostaphylos uva-ursi (Spreng.)	listy, čerstvé listy	folia uva-ursi, Extrakt uva- ursi fluidum, Uva-ursi	K desinfekci močových cest a močového měchýře.
Meduňka lé- kařská	(planá máta, včelanka)	Melissa offic- nalis	listy (nejlépe čerstvé), silice, čerstvé listy	Folia melissae, Etheroleum melissae ae- thericum, Me- lissa officinalis	Uklidňuje při migréně a neurózách.
Měsíček lékař- ský	(nehtík)	Calendula offici- nalis	květy, čerstvá kvetoucí rostli- na	Flores calendu- lae, Calendula, Unguentum calendulae	K hojení ran a jizev, lymfa- tický prostře- dek při zduření a zanícení lymfatické tká- ně.
Mochna husí		Potentilla anse- rina	nať, čerstvá kvetoucí rostli- na	Herba anseri- nae, Potentilla anserina	K tlumení křečí hladkého sval- stva.
Mochna nátrž- ník	(nátržník, tržené koření, krevník)	Potentilla erec- ta	oddenek, čers- tvý oddenek	Rhizoma tor- mentillae, Tor- mentilla	Proti průjmům, ošetření zánětů dutiny ústní.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Mrkev obecná		Daucus carota	kořen	Radix dauci sativi	Zdroj vitamínů, zvláště provitamínu A, chrání před šeroslepostí, napomáhá látkové přemě- ně, posilující prostředek zejména při rekonvalescen- ci, mírné mo- čopudné, uží- ván považován při dětských průjmech a zvracení.
Mučenka jedlá	Kristova koruna	Passiflora in- carnata	nať	Herba pas- siflorae	Slouží jako sedativum, hypnotikum.
Mydlice lékař- ská	(kočičí mýdlo, sapún, mydlička)	Saponaria offi- cinalis	kořen, sušený kořen	Radix sapona- ria, Saponaria	Napomáhá odkašlávání odvodňování a pocení.
Olivovník ev- ropský		Olea europaea	plody, olej, listy	Fructus oleae, Oleum olivae, Folium olivae	Podporuje roz- pouštění mo- čových a žlučových kaménků, sni- žuje krevní tlak.
Oman pravý		Inula helenium	kořen	Radix inulae, Folium inulae	Při tuberkulóze a jiných plic- ních onemoc- něních. Zdroj inulinu pro další farmaceu- tické zpracová- ní.
Ořešák králov- ský	(ořešák vlašský, vlašský ořech)	Juglans regia	listy, mast (z listů), olej (z plodů), čers- tvé oplodí a listy	Folia juglantis, Extractum ju- glantis folii, Extraktum ju- glantis nucis, Juglans	Krve čistící při kožních one- mocněních.
Ostružiník křó- vový		Rubus frutico- sus	listy	Folia Rubi fruticosi	Stahující úči- nek při prů- jmech a hojení ran.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Ostropestřec mariánský		Silybum maria- num	semena	Fructus cardui mariae, Cardus marianus	regeneraci jater.
Oves setý		Avena sativa	ovesné zrno, ovesná sláma, čerstvá kvetou- cí rostlina	Stramentum avenae, Avena sativa	Je zklidňující, do koupele na kožní neduhy.
Pelyněk černo- býl		Artemisia vul- garis	nať, čerstvý oddenek	Herba artemi- siae, Artemisia vulgaris	Posiluje žalu- dek a tvorbu žluče, pomocný prostředek při křečích.
Pelyněk pravý	(absint, peluň)	Artemisia ab- sinthium	celá rostlina, silice, čerstvé květy	Herba absinthii, Etheroleum absinthii aethe- ricum, Absin- thium	Podporuje trá- vení a zažívání.
Proskurník lékařský	(ibišek, římský sléz, slézová růže)	Althaea offici- nalis	kořen, listy a květy, čerstvý kořen	Radix althaeae, Folia et Flores althaeae, Al- thaea	Zklidňuje kašel, ochrana žalu- deční sliznice.
Přeslička rolní	(přáska, stolička)	Equisetum arvense	nať, čerstvá rostlina	Herba equiseti, Equisetum arvense	Zevně jako prostředek na rány tišící krvá- cení, vnitřně při rekonvalescen- ci plic, dehyd- ratační účinky.
Puškvorec obecný	(šišvorec, prsko- řen)	Acorus cala- mus	oddenek, silice, silice, sušený oddenek	Rhizoma cala- mi, Etheroleum calami aethe- ricum, Spiritus calami, Acorus calamus	Posilující a povzbuzující prostředek, působí proti skrofulóze.
Rdesno ptačí	(truskavec)	Polygonum aviculare	nať, čerstvá rostlina	Herba polygoni avicularis, Po- lygonum avicu- lare	Proti vnitřnímu krvácení, ze- vně na rány.
Rmenec sličný	(rmen římský, heřmánek řím- ský)	Chamaemelum nobile	květní úbory	Flos chamomi- lae romanae	Protizánětlivé účinky.
Řebříček obecný	(myší chvost, žebřík, kočičí ocas)	Achillea mille- folium	nať, *, čerstvá bylina s květy	Herba millefolii, Extractum millefolii flui- dum, Millefoli- um	Posiluje cévní systém, korigu- je krvácení a trávení potra- vy.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Řepík lékařský	(řepíček, útrobník, konopěnec)	Agrimonia eupatoria	nať, čerstvá kvetoucí bylina	Herba agrimoniae, Agrimonia	Hořké tonikum, posiluje žlučník, stavění průjmů, stahující účinky na sliznici.
Sabadila lékařská	(všivcový prášek)	Schoenocaulon officinale	semena	Semen sabadillae	Dezinficiens, droga je základem pro prášek či mast, která účinkuje proti zevním parazitům jako jsou vši, zákožka svrabová a další.
Slivoň obecná	(tonka, tonkové boby)	Prunus insititia	semena		Slouží k vykuřování.
Sítina rozkladitá		Juncus effusus	oddenek	Radix junci	Užívá se při chorobách močového ústrojí, podporuje i vyplavování močových kamenků a při tuberkulóze.
Solenka Vále- randova		Samolus valerandi	sojové boby	Semen sojae	Farmaceutická surovina, účinky proti kornatění tepen, anacidum.
Smetánka lékařská	(pampeliška lékařská)	Taraxacum officinale	kořen a nať, čerstvá rostlina	Radix cum Herba taraxaci, Taraxacum	Ke všeobecné podpoře žlučníku, jater a ledvin, anti-revmatikum.
Třezalka tečkovaná	(bylina sv. Jana, krevníček, čarovník)	Hypericum perforatum	celá rostlina, celá čerstvá kvetoucí rostlina	Herba hyperici, Flores hyperici, Hypericum perforatum	Zklidňující při depresích, zevně jako hojivý olej.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Turanka ka- nadská	(turan kanadský)	Conyza cana- densis	kvetoucí nať	Herba erigeroni canadensis	Mírné diuretikum, metabolikum. Stimuluje vylu- čování kyseliny močové. Dopor- učeno při dně, revma, choro- bách močové soustavy. Upravuje tvor- bu bílých krvi- nek. Zevně při krvácení z no- su, dásní, he- moroidech.
Tužebník jilmo- vý	(lobazník)	Filipendula ulmaria	květy, čerstvý kořen	Flores spirae- ae, Spirea ul- maria	Je protirevna- tické, močo- pudné a potopudné.
Vachta trojlístá	(bobrek, brukvo- vec, dršťky, hoř- ký jetel, ščudek vodný, vodní jetel, třílístník)	Menyanthes trifoliata	listy, čerstvá kvetoucí rostli- na	Folia trifolii febrini, Me- nyanthes	Posiluje a povzbuzuje, slouží proti bolestem hlavy.
Včelník mol- davský	(dračí hlava, moldava)	Dracoceph- alum moldavica	kvetoucí nať	Herba draco- cephali	Při vyčerpanos- ti spojené s nespavostí.
Violka trojba- revná	(bylina božco- vá/psotníková/tro- jící/trojčinná, ko- ření srdečné, maceška, pětibol- lestí, sirota, troji- ce polní, trojník, violka trojící)	Viola tricolor	nať, čerstvá kvetoucí rostli- na	Herba violae tricoloris, Viola tricolor	Čistí krev, zá- něty pokožky, ekzémy.
Vrba bílá	(bělice, břesk, vrba smuteční)	Salix alba	kůra, čerstvá kůra	Cortex salicis, Salix alba	Antipyretické a mírné anal- getické účinky.
Vřes obecný	(břasa, břes, břeščák, hynda- vec, chvojčina, jindavec, modrý rozchod, sucho- tinka)	Calluna vulga- ris	nať	Herba ericae	Působí protizá- nětlivě v močové sou- stavě.

Český název	Lidový název	Vědecký název	Užívaná část	Lékopisný název	Charakte- ristika účinků a použití
Všehoj ženše- nový		Panax ginseng	kořen	Radix ginseng	Při vnitřním užití působí při Tělesné a du- ševní únavě, podporuje čin- nost srdce, cév, nervové soustavy, po- hlavních žláz, jater, trávicí soustavy. Ze- vně do kosme- tických příprav- ků.
Zeměžluč oko- líkatá	(zeměžluč lékař- ská, cintorie, čantoryjka, hlist- ník, hlištník, hoř- ká bylina, koření tisícizlaté, kyřice, žluč země)	Centaurium erythraea	kvetoucí nať	Herba centauri	Vnitřně posilu- jící a povzbuzující prostředek, zevně léčení ran.
Zlatobýl obec- ný	(celík zlatobýl, zlatobejl, zlatobý- lek, svalník)	Solidago vir- gaurea	nať, čerstvé květy	Herba solidagi- nis, Solidago virgaurea	Jedná se o diuretikum, k obnově buněk ledvinové tká- ně, zlepšuje prokrvení.

[Zdroj: Wikipedia – Léčivé rostliny](#)